

Vereniging Vrienden Nieuwe Kunst 1900

Secretariaat VVNK 1900
Reinier Dozy
Aletta Jacobslaan 74
2314 GB Leiden
Tel. 071-888 6949
secretaris.vvnk@gmail.com

Leiden, 17 november 2006

AAN DE LEDEN VAN DE VVNK

Inhoud:

- Van het bestuur
- 2 december: excursie Verstijnen
- Boekaankondigingen
- Bijlage: Verslag ALV 4-11-2006 te Den Bosch

Resumé belangrijke data

- 2 december 2006** bezoek aan de tentoonstelling over Henri Verstijnen in het Drents Museum. Aanmelding vóór **28 november**.
- Uiterlijk **2 december 2006** eventuele opmerkingen over het verslag van de ALV op 4 november jl.

VAN HET BESTUUR

In de vorige nieuwsbrief is uitvoerig stilgestaan bij de vernieuwing van het contract over de collectie "kunst rond 1900" van de Stichting Schone Kunsten rond 1900. De ALV heeft op 4 november jl. formeel besloten de SSK goedkeuring te geven aan de beëindiging van de lopende overeenkomst met de provincie en in te stemmen met de hoofdpunten voor een nieuwe overeenkomst met het Drents Museum. Daarbij is de SSK weer eigenaar van de collectie en het bruikleen blijft bij het museum berusten. Het besluit is genomen met 49 stemmen vòòr, één onthouding en geen tegenstemmen. Uw bestuur is van mening dat hiermee een historisch en toekomstgericht besluit is genomen. Bovendien is het samenspel tussen SSK en VVNK en de discussie met de leden op constructieve wijze en in goede sfeer verlopen. Wij wensen de SSK succes bij de uitwerking van de hoofdpunten in een nieuw contract.

Het concept-verslag van de ALV gaat hierbij. Wanneer u hierover opmerkingen mocht hebben kunt u deze tot uiterlijk **2 december** schriftelijk aan de secretaris meedelen (adres zie kop).

In deze nieuwsbrief treft u informatie aan over ons bezoek aan de tentoonstelling: "Beestenboel. De dierenwereld van Henri Verstijnen 1882-1940" in het Drents Museum **op 2 december**. Aanmelding **vóór 28 november 2006**. Een van de boekaankondigingen is gewijd aan de monografie over Verstijnen die recent ter gelegenheid van de expositie is verschenen.

Deze keer geen tentoonstellingsagenda omdat de vorige agenda (zie nieuwsbrief van 31 augustus) ook eind 2006 bestrijkt.

Voerman

Ons lid mevr. Yates-Koning attendeert er op dat de tentoonstelling "In het spoor van Verkade 100 jaar Verkade Albums 1906 – 2007" in het Voerman Museum in Hattem is verlengd tot 13 januari 2007. Er zijn oa. originele illustraties en schetsen voor de Verkade Albums van Jan Voerman jr, Wenckenbach en Edzard Koning te zien.

BEESTENBOEL. DE DIERENWERELD VAN HENRI VERSTIJNEN

Op zaterdag **2 december 2006** vindt een excursie plaats naar de tentoonstelling:

'Beestenboel. De dierenwereld van Henri Verstijnen 1882-1940'

in het Drents Museum te Assen. Het is de eerste overzichtstentoonstelling gewijd aan deze veelzijdige Nederlandse kunstenaar en vormgever. De inleiding en de rondleiding zullen worden verzorgd door gastconservator drs. Audrey Wagtberg Hansen, samenstelster van de expositie en auteur van de catalogus. Zij zal tijdens haar lezing ingaan op de levensvisie en het zeer diverse oeuvre van de kunstenaar. Mevrouw Wagtberg Hansen is een ver familielid van Verstijnen en daarnaast lid van onze vereniging.

Programma

11.00 - 11.30	Ontvangst met koffie en thee. Er is dan tevens gelegenheid om de deelnemingskosten te voldoen bij de penningmeester.
11.30 - 12.15	Inleiding in de Statenzaal door Audrey Wagtberg Hansen.
12.30 - 13:30	Lunch *) in de Statenzaal.
14.00 - 15.00	Rondleiding door de tentoonstelling o.l.v. mevrouw Wagtberg Hansen. Gelegenheid tot het bekijken van de herinrichting van zaal 002a met Kunst rond 1900.
15.30- 16.00	Afsluiting van de dag met een kopje thee.

*) De lunch bestaat uit soep, een warme snack, diverse belegde broodjes, koffie, thee, (karne)melk.

Kosten

De deelnemerskosten bedragen (inclusief koffie, thee en lunch) € 16.50 voor VVNK-leden en € 19.00 voor niet VVNK-leden. De toegang tot het museum is gratis op vertoon van uw Museumjaarkaart of VVNK-lidmaatschapskaart.

Met uw VVNK-kaart krijgt u in de museumwinkel 20% reductie op de prijs van de begeleidende catalogus.

Aanmelding

Gaarne opgave **vóór 28 november 2006** door middel van de opgavestroom bij:
Mevrouw drs. Rine Coolen, Meester Rendorplan 17, 1181 PM AMSTELVEEN.
(Tel.: 020 – 6 413 413 alleen voor inlichtingen, niet voor opgave).

N.B.

Wij adviseren deelnemende treinreizigers na te gaan of er die dag werkzaamheden zijn aan het spoor.

Wij hopen u zaterdag 2 december in Assen te kunnen begroeten.

(Overigens maken wij u er op attent dat later in 2007 in Museum Mesdag een tentoonstelling over Verstijnen plaatsvindt. Dit is echter een bescheiden selectie uit de in Assen tentoongestelde werken.)

Henri Verstijnen

Het Verstijnen-project heeft een lang voortraject gekend. Als achterkleindochter van Francois (Frans) Verstijnen, broer van de kunstenaar, was Audrey Wagtberg Hansen al jong vertrouwd geraakt met het oeuvre van 'oom' Henri. In de kunsthistorische literatuur en Nederlandse museumcollecties was het werk van Verstijnen echter nauwelijks te vinden. Daarom vatte ze kort na haar afstuderen als kunsthistoricus het plan op om aan zijn werk een studie te wijden. Met steun van de kleinkinderen van de kunstenaar, die al lang de wens koesterden zijn oeuvre onder de aandacht van het grote publiek te brengen, werd getracht het oeuvre van Verstijnen weer bij elkaar te brengen en verloren gewaande stukken terug te vinden. Zo werden enkele honderden werken en schetsen opgespoord, waarvan op de tentoonstelling een selectie uit ieder genre getoond wordt.

Verstijne's levensloop en artistieke carrière zijn typerend voor ontwikkelingen in de Nederlandse samenleving in de periode 1900-1940. Geboren in Nederlands-Indië in een welgestelde familie, worstelde hij met artistieke idealen en de noodzaak van een commercieel bestaan, en kwam hij in contact met de nieuwe, idealistische organisaties die de maatschappij op sociaal en religieus vlak zouden hervormen. De vele documenten uit zijn persoonlijk archief geven een inzicht in het brede sociale netwerk van een kunstenaar uit het interbellum: contacten met opdrachtgevers, kunsthandelaars, uitgevers, drukkers en een maatschappelijk bewogen clientèle. Dit maakt zijn leven en werk ook vanuit cultuurhistorisch oogpunt interessant, en zijn dagboek, correspondentie en recepten voor technische experimenten tot belangrijke egodocumenten uit de betreffende periode. In zijn geschriften doet Verstijnen zich kennen als een idealistisch mens, een kunstenaar met grootse en meeslepende idealen, die – enigszins tegenstrijdig – een uiterst bescheiden karakter had en een echte gezinsman was. Een ouderwetse vakman, maar ook een dromer, vegetariër, theosoof, utopisch-socialist en pacifist, die de ijdelheden en ondeugden van zichzelf en zijn medemens uitstekend kon relativiseren. Ook in zijn karikaturen voor *De Groene Amsterdammer* komt dit duidelijk naar voren. Zijn oeuvre is zeer divers: van commerciële ontwerpen voor de Société Céramique te Maastricht, tot vrije grafiek, pastels en schilderijen, die hij exposeerde bij diverse kunstenaarsgenootschappen en kunsthandels, maar ook commerciële tekeningen voor reclames en kinderboeken.

Verstijnen richtte zich op het uitbeelden van de dierenwereld boven en onder water, de beleving van de natuur geïnspireerd door een theosofische levenshouding. Zijn oeuvre is een wat late exponent van verschillende invloedrijke stijlen rond 1900. Zijn vrije grafiek en schilderijen behelzen de naweeën van het Symbolisme, het Japonisme en de Nieuwe Kunst, terwijl zijn technische vaardigheden onder meer een verfijning van 19de-eeuwse krabtechnieken laten zien.

Voor zijn broodwinning was de kunstenaar zijn leven lang afhankelijk van commerciële opdrachten. Wanneer deze hem onvoldoende uitdaging brachten, trok hij zich terug in zijn gedachtewereld, waaraan hij dromerige beelden ontleende. Juist met dit fantastische element in zijn werk, dat minder vaak werd geëxposeerd, lijkt hij zijn tijd vooruit te zijn geweest. Daarnaast is zijn oeuvre exemplarisch voor dat van een kunstenaar, die in zijn onderwerpskeuze en werkwijze volkomen werd geleid door een westers esoterische levenshouding.

Henri Verstijnen stond op het grensvlak tussen de 19de en 20ste eeuw, de realiteit en de geestelijke wereld. Zijn bescheiden natuur en zijn persoonlijke overtuiging, dat geldgewin niet de drijfveer voor het menselijk bestaan mochten zijn, hebben ertoe bijgedragen dat hij aan het einde van zijn leven kon terugkijken op een enorme productie en populariteit bij een breed publiek, maar niet de artistieke erkenning en wereldfaam waarop hij als jonge man ooit hoopte. Hij genoot gedurende zijn leven grote populariteit, maar is na zijn dood volledig in vergetelheid geraakt. Na zijn laatste expositie bij leven in 1934, is aan Verstijnen tot nu toe geen overzichtstentoonstelling meer gewijd.

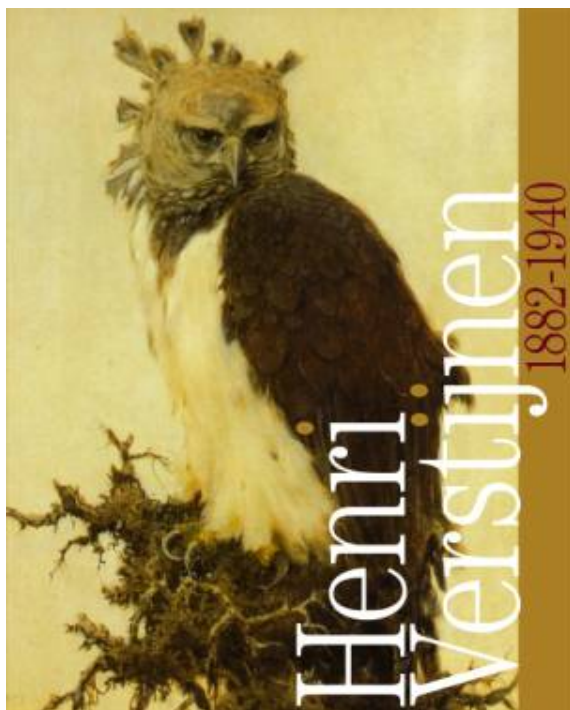
BOEKAANKONDIGINGEN

Henri Verstijnen (1882-1940) Beeldend kunstenaar en theosoof

Audrey Wagtberg Hansen. Waanders Uitgevers Zwolle 2006. ISBN9040082820. 128 pag. € 22.50.

In de rijk geïllustreerde publicatie, deel 21 in de reeks monografieën over Nederlandse kunstenaars uit de periode rond 1900 van het Drents Museum, beschrijft de kunsthistoricus Audrey Wagtberg Hansen het oeuvre van de beeldend kunstenaar Henri Verstijnen.

Het boek laat een breed scala van technieken in verschillende stijlen zien en het begrip harmonie staat in het werk van Verstijnen centraal. Harmonie in kleur en textuur van de schilderijen, contrast en vlakverdeling in grafiek en harmonie in de weergave van de schepping, verstilde beelden van de natuur, de droomwereld. Hij zocht een innerlijke balans. Verstijnen voelde zich aangetrokken tot de op

Oosterse denkbeelden gebaseerde, spirituele levensvisie van de Theosofische Vereeniging. Zijn interpretatie van de esoterische symboliek komt naar voren in de lotusbloemen, pauwen, verstilde beelden van Boeddha's en in de geciteerde brieven en gedichten. Doordat de schrijfster veel teksten gebruikt uit het persoonlijke archief van Verstijnen geeft het boek een kader om zijn werk te begrijpen. De essentie van de natuur, de 'ziel', komt daarbij in de thema's uilen, reigers, pauwen, exotische dieren, portretten, bloemen en planten, onderwatertaferelen naar voren. De technieken zijn verfijnd met scherpe textuur in een dromerige omgeving. Over de technieken wordt veel uitleg gegeven middels citaten van de kunstenaar. Hij experimenteerde graag en ontwikkelde zelf preparaten en procédés. In het hoofdstuk kunsttechnieken en grafische experimenten zijn aantekeningen uit een boekje met gedetailleerde recepten beschreven (voor geïnteresseerden zeer duidelijke instructies). Van 1918-1940 maakte hij ontwerpen voor affiches,

reclamedrukwerk en bedrijfslogo's, ex libris en andere gebruiksgrafiek, boek en tijdschriftillustraties, kalenderbladen en ansichtkaarten, vooral zijn karikaturen voor de Groene Amsterdammer en zijn kalenderprenten werden goed verkocht. Doordat aan het eind van de 20e eeuw meer belangstelling voor de kunst rond 1900 kwam, kreeg het oeuvre van Verstijnen enige aandacht en door deze publicatie met het eerste overzicht van zijn werk heeft Audrey Wagtberg Hansen een zeer leesbaar boek op de markt gebracht en daarmee een boeiende beeldend kunstenaar in de belangstelling gezet.

Lyda Vollebregt

Een rijk leven. Over leven en werk van Karel Wasch (1886 – 1967)

Karel Wasch. Optima, Vianen, 2001. ISBN 90.76940.06.1. 47 blz. Geïllustreerd.

en: Glas en Kristal

Karel Wasch. W.L. & J. Brusse Rotterdam; 2^e gewijzigde druk 1927; 64 blz. Geïllustreerd.

Serie De toegepaste Kunsten in Nederland.nr.15.

Fascimile herdruk. Optima, Vianen, 2001. ISBN 90.76940.08.8.

Prijs bij het Nationaal Glasmuseum samen € 15,--

Bij gelegenheid van de tentoonstelling *Huize Wasch - Glas & Kristal uit de collectie van het glasmuseum 1915 - 1967* in 2001, verschenen deze twee boekjes. Hoewel een beetje laat en op het randje van de termijn die wij ons als limiet hebben gesteld, willen we er wegens het bijzondere karakter ervan toch aandacht aan schenken.

Karel Wasch, werd in 1920 directiesecretaris van P.M. Cochius, van 1912 tot 1934 directeur van de glasfabriek Leerdam en als zodanig in onze kringen welbekend. Wasch vervulde daarmee in die tijd het directe aanspreekpunt van de fabriek voor de glaskunstenaars.

Hij werd ook de eerste conservator van het in 1953 geopende Nationaal Glasmuseum.

Ons lid (ook Karel Wasch) schreef de biografie als eerbetoon aan zijn grootvader. Het beschrijft diens leven en schenkt daarbij veel aandacht aan zijn niet geringe literaire activiteiten. Daarnaast verhaalt het contacten met de ons bekende kunstenaars van het moderne industriële glas van het eerste uur als De Bazel, Lebeau, Berlage en anderen.

Voor nieuwsgierigen onder glasliefhebbers, is het ongetwijfeld interessant om met deze korte biografie meer te weten te komen over de veel genoemde, maar tot dusver toch wat op de achtergrond gebleven, figuur van Karel Wasch.

Bij gelegenheid van de tentoonstelling werd ook de door grootvader Karel Wasch in 1927 geschreven eerste Nederlandse kunsthistorische verhandeling over modern glas in facsimile opnieuw uitgegeven. Het boekje maakte destijds deel uit van de uit 24 delen bestaande serie over kunstnijverheid. De 1^e druk in 1924 was 2000 exemplaren groot, de 2^e verbeterde druk uit 1927 zelfs 2500.

Na aftrek van voorwoord en (ook interessante) advertenties, blijven er 50 bladzijden informatie over; de helft daarvan is benut voor een 40-tal foto's.

Na een korte beschrijving van de geschiedenis van het glas en aandacht voor de bewerkingen, worden de producten - voornamelijk gebruiksglas - van een 18-tal ontwerpers in welhaast lyrische beschrijvingen besproken. Daarbij is de literaire vaardigheid en de beoefening van de taal- en woordkunst nog in de trant van onze roemruchte Nederlandse '80-ers.

De oorspronkelijke uitgave werd in de loop der jaren zeker ter hand genomen door elke biograaf van een glaskunstenaar of samensteller van een catalogus van gebruiksglas uit de eerste helft van de 20^e eeuw.

Voor verzamelaars is het dan ook een must om over het boekje uit 1924/1927 te beschikken. Als zij er tot dusver niet in konden slagen, het antiquarisch op de kop te tikken, is dit voor hen wellicht de gelegenheid voor een aanvaardbaar alternatief.

Jaap Bakkum

Het AbC Kunst rond 1900

Karin van Lieverloo. BrM uitgevers bv Nijmegen 2006. ISBN 9077907505. 48 pag. 15x10,5 cm. €3.95.

Wat beoogde de symbolische beweging? Wat is plateel? Wie waren de Nazareners? Wie was Jan Eisenloeffel? In een handzaam en zeer informatief AbC-opzoekboekje worden 58 kunstenaars en de bewegingen uit de kunst rond 1900 helder en beknopt beschreven. Hét boekje om altijd in je tas te hebben, zeker nu er veel tentoonstellingen zijn over de kunst rond 1900 zodat je tijdens de bezoeken begrippen op kunt zoeken. Het is professioneel beschreven en met enige illustraties verduidelijkt. De schrijver is gastconservator bij Museum Het Valkhof Nijmegen.

Zeker is het een tip voor een Sint cadeau voor al uw nieuwsgierige vrienden en kennissen in de beeldende kunst.

Lyda Vollebregt

Oproep informatie J.K. Leurs

Bert van Vliet, lid van onze vereniging, is gestart met onderzoek naar het werk en leven van Johannes Karel (Jan) Leurs, zijn overgrootvader.

Jan Leurs (1865-1938), plateel- en kunstschilder, werkte aanvankelijk in loondienst, bij de Plateelbakkerij Rozenburg (1891-1896) en aansluitend tot ca 1903 bij de Fayence- en Tegelfabriek Holland. Daarna werd hij zelfstandig kunstschilder : 'olie', aquarellist, tekenaar en etser. Als een van de weinige protegés van Jacob Maris is Leurs te rekenen tot de derde generatie Haagse School. Met Willem Maris en Wijand Bastiaan van Horssen is Jan Leurs goed bevriend geweest. Het palet van Leurs was breed: (heide) landschappen, stads-, dorps- en riviergezichten, en, in bescheiden mate, portretten. In 1835 emigreerde Leurs naar Nederlands Oost-Indië, waar hij drie jaar later overleed. Wie informatie heeft over (werk van) Jan Leurs kan Bert van Vliet bereiken via alm.vliet@hccnet.nl. Indien u niet over internet beschikt kunt u ook in contact treden via de secretaris van de VVVK.

=====

Ondergetekende meldt zich aan voor deelname aan de excursie op **2 december 2006** naar de tentoonstelling '**Beestenboel. De dierenwereld van Henri Verstijnen 1882-1940**'

Naam: -----
 Adres: -----
 Telefoonnummer: ----- E-mailadres: -----
 Aantal VVVK-leden ----- à € 16,50 bedraagt € -----
 Aantal introducés ----- à € 19,00 bedraagt € -----
 TOTAAL € -----

Strookje **vóór 28 november 2006** opsturen naar:

Mevrouw drs. Rine Coolen, Meester Rendorplan 17, 1181 PM AMSTELVEEN